

12. A közszolgáltatási támogatások európai gyakorlata a tagállami jelentések tükrében

12.1. Bevezetés

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. cikk (1) bekezdése tartalmazza az európai uniós versenyjogi értelemben⁸³⁶ vett állami támogatás meghatározását,⁸³⁷ és rögzíti az állami támogatás nyújtásának általános tilalmát.

Azonban az állami támogatás nyújtásának tilalma alól kivételt tartalmaz az EUMSZ 106. cikk (2) bekezdése, amely alapján a tagállamoknak lehetőségük van az általános gazdasági érdekű szolgáltatás támogatására. E cikk magában foglalja, hogy a közszolgáltatások megszervezése és finanszírozása a Szerződések szabályai, különösen a versenyszabályok hatálya alá tartozik, amennyiben ezek alkalmazása sem jogilag, sem ténylegesen nem akadályozza a rájuk bízott sajátos feladatok végrehajtását.

A 2012/21/EU bizottsági határozat⁸³⁸ és a szárazföldi közlekedésre vonatkozóan az 1370/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet⁸³⁹ határozza meg, hogy a támogatásnyújtás milyen feltételek mellett egyeztethető össze az EUMSZ-ben foglaltakkal,⁸⁴⁰ illetve melyek azok a támogatások, amelyek megfelelnek a közlekedés összehangolására irányuló igényeknek,⁸⁴¹ és mentesülnek a Szerződés passzusában⁸⁴² szereplő előzetes bejelentési kötelezettség alól.

Az általános gazdasági érdekű szolgáltatás fogalma az EUMSZ 106. cikkének (2) bekezdésében és az EUMSZ 26. jegyzőkönyvében megjelenik, de konkrét fogalom meghatározás sem az EUMSZ-ben, sem a másodlagos joganyagban nem található. A Bíróság megállapította, hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatások olyan szolgáltatások, amelyek a gazdasági élet egyéb tevékenységeihez képest különleges jellegűek.⁸⁴³

Az általános érdekű szolgáltatások olyan gazdasági és nem gazdasági jellegű szolgáltatások, amelyeket a tagállamok általános érdekűnek tekintenek, és biztosításuk kötelező jellegű.⁸⁴⁴

⁸³⁶ Tóth Tihamér: *Az Európai Unió versenyjoga*. Budapest, CompLex, 2007.

⁸³⁷ Az állami támogatás fogalmi elemei a 2.1. fejezetben találhatók.

⁸³⁸ Az EUMSZ 106. cikke (2) bekezdésének az általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásával megbízott egyes vállalkozások javára közszolgáltatásért járó kompenzáció formájában nyújtott állami támogatásra való alkalmazásáról szóló 2011. december 20-i 2012/21/EU bizottsági határozat.

⁸³⁹ A vasúti és közúti személyszállítási közszolgáltatásról, valamint az 1191/69/EGK és az 1107/70/EGK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2007. október 23-i 1370/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet.

⁸⁴⁰ EUMSZ 106. cikk (2) bekezdés.

⁸⁴¹ EUMSZ 93. cikk (az EKSz. korábbi 73. cikke).

⁸⁴² EUMSZ 108. cikk (3) bekezdés.

⁸⁴³ C-179/90. sz. *Merci convenzionali porto di Genova* ügy (EBHT 1991., I-5889. o., 27. pont), C-242/95. sz. *GT-Link A/S* ügy (EBHT 1997., I-4449. o., 53. pont) és C-266/96 sz. *Corsica Ferries France SA* ügy (EBHT 1998., I-3949. o., 45. pont).

⁸⁴⁴ A Bizottság közleménye az európai uniós állami támogatási szabályoknak az általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásának ellentételezésére való alkalmazásáról (HL C 8., 2012.01.11., 4.).

Az általános gazdasági érdekű szolgáltatások körébe azon szolgáltatások tartoznak, amelyeket a piac nem képes ellátni, vagy nem olyan módon és áron, mint ahogyan az állam azt elvárná.⁸⁴⁵ A tagállami hatóságoknak joguk van meghatározni, hogy mit tekintenek általános gazdasági érdekű szolgáltatásnak. Ebből következően a tagállamok között különbségek vannak az általános gazdasági érdekű szolgáltatásnak való minősítés és annak ellátása vonatkozásában.

Az általános gazdasági érdekű szolgáltatások sokfélék lehetnek a tagállamokban, mivel a felhasználók szükségletei, valamint igényei az eltérő földrajzi, szociális és kulturális helyzetből adódóan eltérnek. Így elsősorban a nemzeti, regionális vagy helyi hatóságok döntenek arról, hogy mit tekintenek általános érdekű szolgáltatásnak, valamint a szolgáltatás jellegéről és alkalmazási köréről. Az EUMSZ 26. jegyzőkönyv 1. cikke kiemeli a nemzeti, regionális vagy helyi hatóságok széles mérlegelési jogkörét, figyelembe véve, hogy ezen hatóságok a „felhasználók igényeihez a lehető legközelebb álló módon gondoskodjanak az általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásáról, más által való ellátásáról, illetve megszervezéséről”.

Azonban a tagállami hatóságok nem állapíthatnak meg közzolgáltatási kötelezettséget olyan szolgáltatásra vonatkozóan, amelyet a szokásos piaci feltételek mellett működő egyéb vállalkozások már ellátnak, és amelyek kielégítően és az ár, az objektív minőségbeli sajátosságok, a folytonosság és a szolgáltatás hozzáférhetősége tekintetében az állam által meghatározott közérdeknek megfelelő feltételekkel nyújtanak vagy képesek nyújtani szolgáltatást.⁸⁴⁶

Ha egy adott szolgáltatás már elérhető ugyan a piacon, de az adott tagállam szerint valamilyen okból nem kielégítő feltételek mellett, például azért, mert a piac nem képes a szolgáltatást olyan színvonalon vagy áron kínálni, hogy azt a hatóságok közérdekűnek tekintsék, abban az esetben a tagállam ezt a szolgáltatást általános gazdasági érdekű szolgáltatásnak minősítheti.⁸⁴⁷ A szolgáltatást azonban megkülönböztetésmentes alapon kell nyújtani.

A Bizottság ezért magyarázó közleményt fogadott el az állami támogatás általános gazdasági érdekű szolgáltatásokhoz kapcsolódó kulcsfontosságú fogalmai tisztázása érdekében.⁸⁴⁸ Továbbá ezen közlemény összefoglalja az uniós bíróságok legrelevánsabb ítélkezési gyakorlatát, valamint a Bizottság határozathozatali gyakorlatát.

Az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokkal kapcsolatos tagállami jogalkalmazás elősegítése érdekében az Európai Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) útmutatót adott ki az Európai Unió állami támogatási, közbeszerzési és belső piaci szabályainak az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokra és különösen az általános érdekű szociális szolgáltatásokra történő alkalmazásáról.⁸⁴⁹

⁸⁴⁵ A Bizottság közleménye az európai uniós állami támogatási szabályoknak az általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásának ellentételezésére való alkalmazásáról (HL C 8., 2012.01.11., 4.).

⁸⁴⁶ C-205/99. sz. Analir-ügy (EBHT 2001., I-1271. o., 71. pont).

⁸⁴⁷ A Bizottság közleménye az európai uniós állami támogatási szabályoknak az általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásának ellentételezésére való alkalmazásáról (HL C 8., 2012.01.11., 4.).

⁸⁴⁸ A Bizottság közleménye az európai uniós állami támogatási szabályoknak az általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásának ellentételezésére való alkalmazásáról (HL C 8., 2012.01.11., 4.).

⁸⁴⁹ Európai Bizottság: Bizottsági szolgálati munkadokumentum. Útmutató az Európai Unió állami támogatási, közbeszerzési és belső piaci szabályainak az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokra, és különösen az általános érdekű szociális szolgáltatásokra történő alkalmazásáról. Brüsszel, 29.4.2013. SWD(2013) 53 final/2. Online: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/overview/new_guide_eu_rules_procurement_hu.pdf

A közszolgáltatás ellentételezésének jellemzője, hogy a közszolgáltatással való megbízás történhet területi lefedettség alapján (például postai szolgáltatás, közlekedés), a megfelelő minőségű szolgáltatásnyújtás mindenki számára elérhető, a megbízott vállalkozás tevékenysége kötelező jellegű, továbbá a szolgáltatónak az ellátás folytonosságát biztosítania szükséges.⁸⁵⁰

A tagállamok általi általános gazdasági érdekű szolgáltatás meghatározását a Bizottság és a Bíróság felülvizsgálhatja a nyilvánvaló mérlegelési hibák ellenőrzése érdekében.⁸⁵¹

12.2. A Bizottság 2012/21/EU határozata és a jelentéstételi kötelezettség

A Bizottság az Európai Unió működéséről szóló szerződés 106. cikke (2) bekezdésének az általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásával megbízott egyes vállalkozások javára közszolgáltatás ellentételezése formájában nyújtott állami támogatásra való alkalmazásáról szóló 2012/21/EU határozata (a továbbiakban: határozat) határozza meg, hogy a tagállamok által, az általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásával megbízott vállalkozások számára nyújtott ellentételezés milyen feltételekkel minősül a belső piaccal összeegyeztethetőnek.

A határozat hatálya alá tartozó, közszolgáltatásért járó kompenzációt nem kell bejelenteni a Bizottságnak, amennyiben teljesülnek a határozatban foglalt feltételek.⁸⁵²

A határozat 5. cikke alapján az ellentételezés mértéke nem haladhatja meg a közszolgáltatási kötelezettségek teljesítéséhez szükséges költségek összegét, figyelembe véve az érintett bevételeket és az észszerű nyereséget.

A határozat akkor alkalmazható, ha a vállalkozás általános gazdasági érdekű szolgáltatás nyújtásával való megbízásának időtartama nem haladja meg a tíz évet.⁸⁵³ Ha a megbízás időtartama alatt a határozat alkalmazásához szükséges feltételek már nem teljesülnek, akkor a nyújtandó támogatást be kell jelenteni a Bizottság felé összhangban a Szerződésben foglaltakkal, miszerint ha „nem egyeztethető össze a belső piaccal, haladéktalanul megindítja a (2) bekezdés szerinti eljárást”.⁸⁵⁴ Az érintett tagállam nem hajthat végre intézkedéseket, amíg az eljárás le nem zárul, és jogerős határozat nem születik.

A megbízással kapcsolatosan előírás, hogy egy vagy több, a nemzeti jog szerint jogilag kötelező erejű aktus formájában kell rögzíteni.⁸⁵⁵ Az aktus (vagy aktusok) konkrét formáját az egyes tagállamok maguk határozzák meg. Eszerint megbízási aktus lehet: koncessziós szerződés

⁸⁵⁰ Európai Bizottság: Bizottsági szolgálati munkadokumentum. Útmutató az Európai Unió állami támogatási, közbeszerzési és belső piaci szabályainak az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokra, és különösen az általános érdekű szociális szolgáltatásokra történő alkalmazásáról. Brüsszel, 29.4.2013. SWD(2013) 53 final/2. Online: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/overview/new_guide_eu_rules_procurement_hu.pdf

⁸⁵¹ T-17/02. sz. Fred Olsen ügy (EBHT 2005., II-2031. o., 216. pont), T-289/03. sz. BUPA és társai kontra Bizottság ügy (EBHT 2008., II-81. o., 165. és azt követő pontok).

⁸⁵² 2012/21/EU határozat 1. cikk.

⁸⁵³ 2012/21/EU határozat 2. cikk.

⁸⁵⁴ EUMSZ 108. cikk (3) bekezdés.

⁸⁵⁵ A 2012/21/EU határozat 4. cikkében foglaltak értelmében.

és szolgáltatásra irányuló közbeszerzési szerződés;⁸⁵⁶ minisztériumi programozási szerződés;⁸⁵⁷ törvény;⁸⁵⁸ (éves vagy többéves) szerződés; önkormányzati rendelet vagy határozat.⁸⁵⁹

A határozat a 2. cikkének (1) bekezdése szerint az alábbi esetekben alkalmazható:

- a közlekedésen és a közlekedési infrastruktúrán kívüli területeken általános gazdasági érdekű szolgáltatásokért nyújtott, éves szinten 15 millió EUR-t meg nem haladó, közszolgáltatásért járó kompenzáció;
- összegtől függetlenül az egészségügyi ellátást, egyebek mellett adott esetben sürgősségi szolgáltatásokat nyújtó kórházaknak nyújtott, közszolgáltatásért járó kompenzáció;
- összegtől függetlenül az egészségügyi és a hosszú távú ellátás, a gyermekgondozás, a munkaerőpiacra való belépés vagy visszatérés, a szociális lakhatás biztosítása, valamint a veszélyeztetett csoportok gondozása és társadalmi befogadása tekintetében szociális szükségleteket kielégítő általános gazdasági érdekű szolgáltatások biztosításáért nyújtott, közszolgáltatásért járó kompenzáció;
- a közlekedés területén csak az olyan szigetekre történő légi vagy tengeri közlekedésre – az ágazati szabályoknak megfelelően – nyújtott közszolgáltatásért járó kompenzáció, amelyeken az általános gazdasági érdekű szolgáltatással történő megbízást megelőző két pénzügyi évben nem haladta meg a 300 ezer utast;
- repülőterek és kikötők számára nyújtott közszolgáltatásért járó kompenzációra, amelyek átlagos éves forgalma az általános gazdasági érdekű szolgáltatással történő megbízást megelőző két pénzügyi évben nem haladta meg repülőterek esetében a 200 ezer utast, illetve kikötők esetében a 300 ezer utast.

A határozat 9. cikke alapján a tagállamoknak két évente jelentést kell készíteniük a Bizottság számára a megelőző két évben a határozatnak megfelelően nyújtott ellentételezésekről. A jelentésnek tartalmaznia kell a vállalkozások által elvégzett tevékenységek leírását, a támogatási eszközök megnevezését (például közvetlen támogatás, garancia), a nyújtott támogatások gazdasági ágazatonkénti összegét, az általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásával történt megbízások formáit (amelyek lehetnek például jogszabályok vagy szerződések) és tartalmi elemeit, a megbízások átlagos időtartamát, a tagállam által a túlkompensáció elkerülésére és visszafizetésére hozott intézkedések meghatározását és az ellentételezési mechanizmus leírását.⁸⁶⁰

⁸⁵⁶ A Bizottság határozata az N 562/2005. számú állami támogatásról – Olaszország – „Proroga della durata della concessione della Società Italiana del Traforo del Monte Bianco (SITMN)”, HL C 90., 2007.04.25. European Commission: *Competition Policy*. Online: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N562_2005

⁸⁵⁷ A Bizottság határozata az NN 51/2006. számú támogatásról – Olaszország – Az állam által folyósított ellentételezés, ellenszolgáltatásként az általános postai szolgáltatás kötelezettségeiért 2000–2005-re, HL C 291., 2006.11.30. European Commission: *Competition Policy*. Online: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_NN51_2006

⁸⁵⁸ Az Elsőfokú Bíróság T-289/03. sz. British United Provident Association Ltd (BUPA) ügyben hozott ítéletének (EBHT 2008., II-741. o.) 182. és 183. pont.

⁸⁵⁹ Hoffman István – Cseh Kristóf – Jugovics Andrea: *Önkormányzati fejlesztéspolitika – különös tekintettel a szabályozásra*. Budapest, Nemzeti Közigazgatási Egyetem Közigazgatási Továbbképzési Intézet, 2019.

⁸⁶⁰ 2012/21/EU határozat 4. és 8. cikk.

A jelentések tartalmazhatnak információt arra vonatkozóan, hogy a tagállam szembesült-e a határozat alkalmazása során valamely szolgáltatás tekintetében nehézségekkel, vagy sor került-e harmadik felek panaszára.⁸⁶¹

A tagállamok által 2020. évben benyújtott jelentések a 2018–2019. évben nyújtott támogatások vonatkozásában tartalmaznak adatokat. A tagállami jelentések nyilvánosak és elérhetők a Bizottság honlapján.⁸⁶²

12.3. Egészségügyi ágazatban nyújtott támogatások

Tagállamonként eltérő, hogy az egészségügyi ágazat által végzett tevékenység gazdasági tevékenységnek tekinthető-e.⁸⁶³

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. cikkének (1) bekezdésében említett állami támogatás fogalmáról szóló közleményében (2016/C 262/01) foglaltak alapján azon tagállamokban, amelyekben a kórházak közvetlenül társadalombiztosítási járulékokból és más állami forrásokból finanszírozottak, és az egészségügyi szolgáltatások a lakosság számára térítésmentesek, a szolgáltatás ellátásának támogatása nem tartozik az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének hatálya alá, tekintettel arra, hogy a tevékenység nem minősül gazdasági tevékenységnek.⁸⁶⁴ Magyarország esetében is teljesülnek ezen feltételek, mivel az egészségügyi és szociális rendszer által végzett tevékenységek az állam által finanszírozottak, és a lakosság számára díjfizetés nélkül elérhetők,⁸⁶⁵ így ezen ágazat számára nyújtott támogatás nem minősül az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése szerinti állami támogatásnak.

A magyarországi megközelítéshez hasonlóan a Dánia által benyújtott jelentés alapján⁸⁶⁶ a dán hatóságok véleménye szerint a dán állami kórházak finanszírozása nem tartozik az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésében foglalt állami támogatási szabályok hatálya alá, tekintettel arra, hogy a kórházi szolgáltatásokat ingyenesen nyújtják a Dániában lakóhellyel rendelkező személyek részére. Így Dániában a kórházak részére nyújtott közszolgáltatási ellentételezésre nem vonatkozik a 2012/21/EU bizottsági határozat.

Dánia egészségügyi rendszere az alábbi egészségügyi ágazatokból áll: magánegészségügyi szakemberek a közegészségügyi szolgálaton belül (általános orvosok, magánorvosi szakemberek, gyógytornászok); a helyi hatósági egészségügyi rendszer keretében az otthoni ápolást, helyi

⁸⁶¹ 2012/21/EU határozat 8. cikk.

⁸⁶² European Commission: *Services of General Economic Interest (SGEI)*. Online: https://ec.europa.eu/competition-policy/state-aid/legislation/sgei_en

⁸⁶³ Európai Bizottság: Bizottsági szolgálati munkadokumentum. Útmutató az Európai Unió állami támogatási, közbeszerzési és belső piaci szabályainak az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokra, és különösen az általános érdekű szociális szolgáltatásokra történő alkalmazásáról. Brüsszel, 29.4.2013. SWD(2013) 53 final/2.

⁸⁶⁴ Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. cikkének (1) bekezdésében említett állami támogatás fogalmáról szóló közleményében (2016/C 262/01).

⁸⁶⁵ A társadalombiztosítás ellátásaira jogosultakról, valamint ezen ellátások fedezetéről szóló 2019. évi CXXII. törvény.

⁸⁶⁶ European Commission: *Services of General Economic Interest (SGEI). Reports 2018–2019*.

önkormányzati fogászati ellátást és megelőző egészségügyi programokat végző szakemberek, valamint a kórházi szolgáltatás.⁸⁶⁷

A dán közegészségügyi szolgáltatás az adórendszer révén finanszírozott. Az állam nemzeti szinten felelős az általános egészségpolitikai értékeinek és célkitűzéseinek meghatározásáért. Ennek alapján a dán parlament (Folketing) jogszabály formájában biztosítja az egészségügyi szolgáltatás szabályozási keretét, és az ágazat pénzügyei felett kontrollt gyakorol. Az egészségügyi intézményeket és klinikákat a hatóságokkal kötött megállapodások alapján támogatások révén működtetik. A kórházi szolgáltatást többnyire regionális tulajdonú kórházak nyújtják. A dán jogszabályok alapján a kórházi ellátást ingyenesen nyújtják.⁸⁶⁸ Mindezek alapján az egészségügyi ágazatban nyújtott támogatás nem tartozik az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése alá.

Azonban bizonyos tagállamokban az egészségügyi ellátórendszer keretében piaci szereplők között fennáll a verseny azáltal, hogy a beteg vagy a beteg biztosítója a kórházak és más egészségügyi szolgáltatók részére díjat fizet az ellátásért. Így az ezen vállalkozások részére nyújtott támogatás állami támogatásnak minősül az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében. Az állami támogatás felmerülhet a biztosítási szolgáltatók és az egészségügyi szolgáltatók szintjén is.

A határozat 2. cikk (1) bekezdés b) pontja alapján lehetséges az általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásának ellentételezése egészségügyi ellátást, adott esetben sürgősségi betegellátást végző kórházak számára. Az egészségügyi ellátás és a szociális szükségleteket kielégítő általános gazdasági érdekű szolgáltatások esetére nem vonatkozik a határozatban foglalt 15 millió EUR-s küszöbérték.⁸⁶⁹

12.4. A szociális ágazatban nyújtott támogatások

A határozat 2. cikk (1) bekezdés c) pontja alapján lehetőség van a szociális szükségleteket kielégítő általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásának ellentételezésére. A határozat tartalmazza ezen szociális szolgáltatások felsorolását, így idesorolandó az egészségügy és hosszú távú gondozás, gyermekgondozás, munkaerőpiacra való belépés és visszatérés, szociális lakáshoz juttatás, továbbá a sérülékeny társadalmi csoportok gondozása és a társadalmi befogadás.⁸⁷⁰ A tagállamok meghatározhatják a megbízási aktusban, hogy ezen szociális szolgáltatások hatályán belül milyen konkrét feladattal bízzák meg a szolgáltatást nyújtót.⁸⁷¹ Annak ellenére, hogy a határozat 2. cikk (1) bekezdés c) pontja szerinti szociális szolgáltatások meghatározása tág, és lefedi a szociális szolgáltatások legfontosabb területeit, amennyiben egy adott tevékenység mégsem esik bele ebbe a körbe, az adott tevékenység kompenzációja a határozat 2. cikk (1) bekezdés a) pontja szerint mentesülhet a bejelentés alól (feltéve, hogy az ellentételezés összege nem haladja meg a 15 millió EUR éves összeget).

⁸⁶⁷ Lásd: <https://sum.dk/>

⁸⁶⁸ Lásd: <https://sum.dk/>

⁸⁶⁹ 2012/21/EU határozat 2. cikk.

⁸⁷⁰ 2012/21/EU határozat 2. cikk (1) bekezdés c) pont.

⁸⁷¹ 2012/21/EU határozat 4. cikk.

12.4.1. Szociális lakások Hollandiában

Európán belül Hollandiában található a legnagyobb szociális lakásrendszer. A körülbelül 7,5 millió hollandiai lakás megközelítőleg 42%-a, 3200 ezer lakás a bérleti szektorhoz tartozik; a bér-lakások legnagyobb része, 2300 ezer lakás lakásszövetkezetekhez tartozik.⁸⁷²

Hollandia a határozat és a 2015. július 1-jén hatályba lépett, a lakásszövetkezetek alapvető feladatait és tevékenységeit szabályozó nemzeti jogszabály, a lakástörvény (Woningwet)⁸⁷³ alapján a lakásszövetkezetek által ellátott feladatok közül az alábbi tevékenységeket nyilvánította általános gazdasági érdekű szolgáltatásnak:

- Idős személyek, fogyatékkal élő személyek és támogatott lakhatást igénylő személyek elhelyezése, akik jövedelmük vagy egyéb körülményeik miatt nehézségekkel küzdenek. A bérelt ingatlanok 90%-át olyan háztartások számára adják ki, amelyek jövedelme legfeljebb évi 38 035 euró.⁸⁷⁴
- Ingatlanok építése és üzemeltetése. Ezen ingatlanok bérleti díja nem haladja meg a 720,42 eurót.⁸⁷⁵
- Szociális intézmények építése és bérbeadása.⁸⁷⁶

A lakásszövetkezetek további feladatai például ezen épületek és közvetlen környezetük, például parkolóhelyek karbantartása, gondnokok és környékbeli vezetők kinevezése.⁸⁷⁷

A holland jogszabályokban foglaltak alapján, összhangban a 2012/21/EU bizottsági határozattal, a szociális lakás ágazatban a közszolgáltatással történő megbízás időtartama 25 év.⁸⁷⁸

Az állam által az egyedi támogatások mellett ezen intézmények számára biztosított különleges jogok körébe tartozik a garancia vállalása piaci kölcsönfelvételhez.

Ezen alpont szerinti szociális lakáshoz jutás támogatásának bemutatása jelentőséggel bír, mivel Magyarországon nem működik ilyen rendszer.

12.4.2. A munkaerőpiacra való belépés és visszatérés támogatása

A Bizottság a 2014-ben panasz alapján indult SA.38469 (2017/E) sz. ügyében⁸⁷⁹ a svédországi megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató vállalkozás, a Samhall kompenzációját vizsgálta.

⁸⁷² New Housing Act in the Netherlands as per 1 July 2015. *Capital Value*, 2015. május 5.

⁸⁷³ Lásd: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0005181/2021-10-28>

⁸⁷⁴ 2019. évben érvényes árszint, 2018-ban 36 798 euró volt.

⁸⁷⁵ 2019. évben érvényes árszint, 2018-ban 710,55 euró volt.

⁸⁷⁶ European Commission: *Services of General Economic Interest (SGEI). Reports 2018–2019*.

⁸⁷⁷ Government of the Netherlands: Housing Associations. Online: www.government.nl/topics/housing/housing-associations

⁸⁷⁸ A 2012/21/EU határozat alapján ezen „határozat alkalmazását a 10 évnél nem hosszabb időtartamú megbízásokra célszerű korlátozni, kivéve, ha egy jelentős beruházás szükségessége hosszabb időszakot indokol, például a szociális lakáshoz juttatás területén”.

⁸⁷⁹ European Commission: State Aid SA.38469 (2017/E) – Sweden Sheltered employment in Sweden. Brussels, 6.12.2017. C(2017) 8084 final. Online: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/270893/270893_1951044_95_2.pdf

A Samhall svéd állami tulajdonban lévő vállalkozás, amely különböző területeken (például tisztító szolgáltatás, raktározás és logisztika) kínál szolgáltatásokat a piacon, amelyekből bevétele származik, és a bevételekkel nem fedezett költségekre a svéd állam támogatást nyújt. A támogatás összegét a svéd hatóságok a megváltozott munkaképességű munkavállalók által végzett munkaórák alapján számították ki.⁸⁸⁰ A svéd hatóságok szerint a vállalkozás részére nyújtott támogatás nem minősül állami támogatásnak az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése értelmében, mivel a kedvezményezett a támogatás által nem részesül a piacon meg nem szerezhető gazdasági előnyben, így az intézkedés nem torzítja a versenyt.

A Bizottsághoz benyújtott panasz alapján a Samhall által nyújtott szolgáltatások ára nem felel meg a piaci áraknak, és az intézkedés nem összeegyeztethető a 2012/21/EU határozat rendelkezéseivel.

A Bizottság megállapította, hogy az intézkedés állami támogatásnak minősül az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése értelmében, valamint az uniós joggal való összeegyeztethetőség érdekében az intézkedésnek meg kell felelnie a 2012/21/EU határozat rendelkezéseinek.⁸⁸¹

Annak érdekében, hogy az intézkedés összeegyeztethető legyen a 2012/21/EU határozatban meghatározott követelményekkel, Svédország vállalta, hogy végrehajtja a szükséges módosításokat a megbízási aktusban, valamint biztosítja, hogy a Samhall által végzett szolgáltatások a piaci árak megfelelőek legyenek.

A 2012/21/EU bizottsági határozat szerint a megbízási aktusnak a következőket kell tartalmaznia:

- a közszolgáltatási kötelezettség tartalmát és időtartamát;
- az érintett vállalkozás és terület megnevezését;
- a vállalkozásnak biztosított kizárólagos vagy különleges jogok jellegét;
- az ellentételezés kiszámításának, ellenőrzésének és felülvizsgálatának paramétereit;
- a túlkompensáció elkerülésére és a visszafizetésre vonatkozó intézkedéseket;
- hivatkozást a 2012/21/EU bizottsági határozatra.

A 2012/21/EU bizottsági határozat 5. cikke szerint a támogatás mértéke nem haladhatja meg a közszolgáltatás ellátásának nettó költségét, azaz a közszolgáltatás működtetésével kapcsolatban felmerült költségek és az ezzel összefüggésben keletkezett bevételek különbségét, figyelembe véve egy, a közszolgáltatás ellátásához kapcsolódó saját tőkerész alapján várható észszerű profitot is.

A kedvezményezett a támogatásról olyan elkülönített elszámolást köteles vezetni, amelyből a 2012/21/EU bizottsági határozat 5. cikkének (2)–(4) bekezdésében meghatározott követelmények ellenőrizhetők.

A Bizottság szerint a 2012/21/EU határozat nem zárja ki a lehetőséget, hogy a támogatást nyújtók a tízéves időtartam lejártát követően ismételten megbízzák a kedvezményezettet az általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásával.

Az intézkedés végrehajtásához egy teljes pénzügyi év szükséges, így a Bizottság úgy határozott, hogy a svéd hatóságoknak 2018. december 31-ig kellett teljesíteniük a kötelezettségeket, amit a Bizottság ellenőriz.⁸⁸²

A Svédország által benyújtott 2018–2019. évi beszámoló szerint a kompenzációs mechanizmust részben a Samhall Aktiebolag általános gazdasági érdekű szolgáltatásért nyújtott állami

⁸⁸⁰ Lásd: <https://samhall.se/in-english/>

⁸⁸¹ State Aid SA.38469 (2017/E) – Sweden Sheltered employment in Sweden.

⁸⁸² State Aid SA.38469 (2017/E) – Sweden Sheltered employment in Sweden.

ellentételezéséről szóló rendelet (2018: 1528),⁸⁸³ részben az SA.38469 – Védett foglalkoztatás Svédországban című bizottsági ügy szabályozza. A Samhall számára a feladat elvégzéséért fizetendő ellentételezésről minden naptári évet megelőzően döntenek; a Jogi, Pénzügyi és Igazgatási Szolgáltatási Ügynökség (Kammarkollegiet) havonta, évi tizenkét részletben fizeti meg a Samhall számára a felmerült költségek ellentételezését.⁸⁸⁴

A Samhall költségei a speciális segédeszközök és a felszerelések, gépek, járművek, helyiségek átalakításának költségei, amelyek szükségesek annak érdekében, hogy a megváltozott munkaképességű személyek képesek legyenek munkát végezni.⁸⁸⁵

A svéd állami foglalkoztatási szolgálat (Arbetsförmedlingen) dönt a fogyatékossgal rendelkező személyek Samhallnál történő foglalkoztatásáról.⁸⁸⁶

16. táblázat: A Samhall részére nyújtott támogatás összege

2018. év	2019. év
5 775 000 000 svéd korona (körülbelül 565 950 000 euró, 0,09805 SEK/EUR árfolyamon számolva)	6 108 000 000 svéd korona (körülbelül 598 889 400 euró, 0,09805 SEK/EUR árfolyamon számolva)

Forrás: a Bizottság honlapján közzétett 2018–2019. évi, Services of General Economic Interest (SGEI) jelentés alapján a szerző szerkesztése

12.5. Hírügynökségek részére nyújtott ellentételezés

Az Európai Bizottság SA.61014 (2021/N) számú ügye⁸⁸⁷ szerint Szlovénia a nemzeti hírügynökség javára nyújtott támogatást közszolgáltatás ellentételezése formájában 2021-ben.

Szlovénia 2021 januárjában bejelentette a Bizottságnak, hogy közszolgáltatási ellentételezést kíván nyújtani az STA-nak 2021. évre vonatkozóan a nemzeti és nemzetközi hírszolgáltatásért.

Az STA egy állami tulajdonban lévő, de az államtól függetlenül működő hírügynökség, amelynek 1991 óta közszolgálati feladata a Szlovéniával és a világgal kapcsolatos hírek szerkesztése és szolgáltatása a szlovén média és a nyilvánosság számára.⁸⁸⁸

A Bizottság az intézkedést a közszolgáltatások ellentételezésére vonatkozó uniós állami támogatási szabályok és különösen a határozat alapján értékelte. E szabályok szerint a tagállamok állami támogatást nyújthatnak a vállalatoknak bizonyos kritériumok (például a túlkompenzáció

⁸⁸³ Sveriges Riksdag: Förordning (2018:1528) om statlig ersättning till Samhall Aktiebolag för en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse. Online: www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-20181528-om-statlig-ersattning-till_sfs-2018-1528

⁸⁸⁴ European Commission: *Services of General Economic Interest (SGEI). Reports 2018–2019.*

⁸⁸⁵ European Commission: *Services of General Economic Interest (SGEI). Reports 2018–2019.*

⁸⁸⁶ European Commission: *Services of General Economic Interest (SGEI). Reports 2018–2019.*

⁸⁸⁷ European Commission: *State Aid SA.61014 (2021/N) – Slovenia.* Aid to the Slovenian Press Agency (STA) – SI. Brussels, 29.4.2021. C(2021) 3118 final. Online: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/1/202122/291430_2279974_151_2.pdf

⁸⁸⁸ STA Agency: *About the STA.* Online: <http://agency.sta.si/about-the-sta>

elkerülése) mellett, hogy kompenzálják a közszolgáltatási feladatok ellátásának többletköltségeit.⁸⁸⁹

A Bizottság megállapította, hogy az STA működése közérdeket szolgál, mivel egy független, szlovéniai székhelyű hírügynökségről van szó, amely nemzeti nyelven ingyenes szolgáltatást nyújt a médiaszolgáltatók számára. Ezért az STA által nyújtott szolgáltatás általános gazdasági érdekű szolgáltatásnak minősül, amelyet saját eszközeivel és bevételeivel a kívánt színvonalon nem tudna biztosítani. Az állami finanszírozás a Bizottság megállapítása szerint nem haladja meg az STA közszolgáltatási feladatai ellátásához szükséges mértéket. Ezen feltételek teljesülését külső és független ellenőrzés biztosítja.⁸⁹⁰

A fentiek alapján a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a szlovén intézkedés összhangban van az uniós állami támogatási szabályokkal, mivel általános gazdasági érdekű szolgáltatást támogat, és elősegíti a média sokszínűségét anélkül, hogy indokolatlanul torzítaná a versenyt.⁸⁹¹

Az STA részére nyújtott támogatás összegéről nem áll rendelkezésre adat.⁸⁹²

Szlovákiában a közszolgálati híradást a Szlovák Köztársaság Hírügynöksége (TASR) látja el a Szlovák Köztársaság Hírügynökségéről és egyes törvények módosításáról szóló, módosított 385/2008 törvény alapján (a hírügynökségről szóló törvény).⁸⁹³ A hírügynökségről szóló törvény 3. cikkének (2) bekezdése értelmében a hírszolgáltatás területén a közszolgáltatás magában foglalja a naprakész, ellenőrzött és pártatlan információk összegyűjtését és feldolgozását szöveges fájlok, hangfelvételek, audiovizuális felvételek, videófelvevételek vagy multimédiás felvételek formájában, és azok továbbítását a hazai és külföldi ügynökségi riportokban, valamint az összegyűjtött információk tárolását és hozzáférhetővé tételét.⁸⁹⁴

17. táblázat: A TASR részére nyújtott ellentételezés összege

2018. év	2019. év
2,354 millió euró	2,495 millió euró

Forrás: a Bizottság honlapján közzétett 2018–2019. évi jelentés alapján a szerző szerkesztése

12.6. A sürgősségi betegellátás finanszírozása Ausztriában⁸⁹⁵

Ausztriában a polgári védelem, a hegyi- és vízimentés, valamint a mentőszolgálat támogatása a 2012/21/EU határozatnak megfelelően, a határozat 2. cikk (1) bekezdésének b) pontja („általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásának ellentételezése egészségügyi ellátást, adott

⁸⁸⁹ European Commission: *State Aid SA.61014 (2021/N) – Slovenia*. Aid to the Slovenian Press Agency (STA) – SI. Brussels, 29.4.2021. C(2021) 3118 final.

⁸⁹⁰ European Commission: *State Aid SA.61014 (2021/N) – Slovenia*. Aid to the Slovenian Press Agency (STA) – SI. Brussels, 29.4.2021. C(2021) 3118 final.

⁸⁹¹ European Commission: *State Aid SA.61014 (2021/N) – Slovenia*. Aid to the Slovenian Press Agency (STA) – SI. Brussels, 29.4.2021. C(2021) 3118 final.

⁸⁹² A kézirat lezárásának dátuma 2021. augusztus 19.

⁸⁹³ Lásd: <https://wipolex.wipo.int/en/text/542222>

⁸⁹⁴ European Commission: *Services of General Economic Interest (SGEI). Reports 2018–2019*.

⁸⁹⁵ European Commission: *Services of General Economic Interest (SGEI). Reports 2018–2019*.

esetben sürgősségi betegellátást végző kórházak számára; a fő tevékenységekhez közvetlenül kötődő kiegészítő tevékenységek végzése”) alapján történik.

18. táblázat: A sürgősségi betegellátásra nyújtott ellentételezés összege Ausztriában

A kedvezményezettek megnevezése	2018. év	2019. év
Austrian Mountain Rescue Service Tyrol	0,93 millió euró	0,93 millió euró
Austrian Water Rescue Tyrol	0,12 millió euró	0,12 millió euró
Tyrol branch of the Austrian Red Cross (katasztrófavédelem)	0,334 millió euró	0,467 millió euró
Red Cross Tyrol gemeinnützige Rettungsdienst GmbH (mentőszolgálat)	39,193 millió euró	40,286 millió euró
Összesen	40,577 millió euró	41,803 millió euró

Forrás: a Bizottság honlapján közzétett 2018–2019. évi jelentés alapján a szerző szerkesztése

Az Austrian Mountain Rescue Service Tyrol és az Austrian Water Rescue Tyrol által nyújtott szolgáltatások magukban foglalják a mentési és sürgősségi orvosi segítségnyújtást olyan személyek számára, akik alpesi területen hegyen vagy vízben megsérültek, és kórházba szállítják őket.

A tagállami hatóságok és a szolgáltatókkal kötött szerződések tízéves időtartamra szólnak.

12.7. A tengeri és légi közlekedésre nyújtott ellentételezés⁸⁹⁶

12.7.1. A spanyol és a görög tengeri közlekedés támogatása

A tagállamoknak a szigeteket érintő légi és tengeri járatok esetében a 2012/21/EU határozat 2. cikk (1) bekezdésének d) pontja („általános gazdasági érdekű szolgáltatás nyújtásának ellentételezése olyan szigeteket érintő légi és tengeri járatok esetében, amelyek átlagos éves utasforgalma az általános gazdasági érdekű szolgáltatással való megbízást megelőző két pénzügyi évben nem haladta meg a 300 000 főt”) alapján lehetséges támogatást nyújtani.

A spanyol hatóságok a nemzeti jogszabályi felhatalmazás alapján közszolgáltatási kötelezettségről szóló szerződést kötöttek a Kanári-szigetek közötti rendszeres tengeri közlekedést biztosító vállalkozással, a CAFLAJA S.L. társasággal.

A cég a Santa Cruz de Tenerife/Los Cristianos – La Estaca – Los Cristianos/Santa Cruz de Tenerife útvonalon 2019-ben 277 utat teljesített.

19. táblázat: A CAFLAJA S.L. részére nyújtott ellentételezés összege

2018. év	2019. év
4 500 000 euró	3 987 500 euró

Forrás: a Bizottság honlapján közzétett 2018–2019. évi jelentés alapján a szerző szerkesztése

⁸⁹⁶ European Commission: Services of General Economic Interest (SGEI). Reports 2018–2019.

Az ellentételezés az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokról szóló keretszabály⁸⁹⁷ alapján történt.

A görög állam nyilvános, nemzetközi, nyílt pályázati eljárást követően közösségi hajótulajdonosokkal szerződést kötött közlekedési szolgáltatás nyújtása céljából.

Az ajánlattételi felhívás és a közszolgáltatási szerződések⁸⁹⁸ megkötésére csak abban az esetben került sor, ha minden érintett útvonal vonatkozásában megállapították, hogy a szállítási szolgáltatás üzemeltetésében nincs jelen kereskedelmi érdekeltség, vagy a piac nem tudja megfelelően ellátni a rendszeres szolgáltatást.

Ezen közszolgáltatási szerződések értelmében a szolgáltatásnyújtással megbízott cégek kompjáratokat üzemeltetnek, amelyek összekötik a sűrűn lakott görög szigeteket a szárazfölddel, és biztosítják a közszolgáltatás ellátásának megfelelő szintjét (például a szükséges gyakoriság vagy a viteldíjak tekintetében).

20. táblázat: A tengeri közlekedésre nyújtott ellentételezés összege

2018. év	2019. év
90 millió euró	130 millió euró

Forrás: a Bizottság honlapján közzétett 2018–2019. évi jelentés alapján a szerző szerkesztése

12.7.2. A légi közlekedés támogatása Olaszországban

Tekintettel arra, hogy Szardíniának korlátozottak a kapcsolatai Olaszország többi részével, a légi közlekedés kulcsfontosságú szerepet kap.

Az általános gazdasági érdekű szolgáltatás célja a főbb szardíniai repülőterek (Alghero, Cagliari és Olbia), valamint a római és milánói repülőterek közötti összeköttetések tekintetében, hogy biztosítsa a sziget kapcsolatát az ország többi részével, ezáltal garantálja az emberek mobilitáshoz való jogát.

21. táblázat: Légi közlekedési támogatások Olaszországban

A tagállam által nyújtott támogatások	2018. év	2019. év
Az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokról szóló határozat alapján nyújtott ellentételezés összege	22 472 913 euró	20 024 579 euró
Az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokról szóló keretszabály alapján nyújtott ellentételezés összege	44 915 123 euró	33 139 111 euró
Összesen	67 388 036 euró	53 163 690 euró

Forrás: a Bizottság honlapján közzétett 2018–2019. évi jelentés alapján a szerző szerkesztése

⁸⁹⁷ A közszolgáltatás ellentételezése formájában nyújtott állami támogatásról szóló európai uniós keretszabály (2011) 2012/C 8/03.

⁸⁹⁸ Auer Ádám: Hol a határ? Közszolgáltatási szerződések köz- és magánjog határán. In Peres Zsuzsanna – Bathó Gábor (szerk.): *Ünnepi tanulmányok a 80 éves Máthé Gábor tiszteletére: Labor est etiam ipse voluptas*. Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó, 2021. 37–50.

12.8. Összegzés

A tagállamok által a Bizottság részére benyújtott jelentések tükrében megállapítható, hogy a határozat alapján különböző tevékenységek minősülhetnek általános gazdasági érdekű szolgáltatásnak. A határozat 2. cikkének (1) bekezdése alapján nyújtható ellentételezés például az egészségügyi ellátás, a szociális ellátás biztosítására vagy bizonyos feltételek mellett a légi vagy tengeri közlekedésre. Az ezen fejezetben bemutatott példák szemléltetik, hogy a határozat alapján milyen széles körben nyújtható ellentételezés, illetve a határozat 2. cikkének (1) bekezdésében biztosított évi 15 millió EUR-t meg nem haladó ellentételezés lehetőséget biztosít a tagállamok számára közszolgáltatás nyújtásának támogatására. A tagállami jelentésekből származó példák bemutatása azt a célt szolgálja, hogy az eltérő földrajzi, szociális és gazdasági helyzetből adódó felhasználói szükségletek következtében a tagállamok sokféle szolgáltatást minősítenek általános gazdasági érdekű szolgáltatásnak.